

PAR ATVĒRTĪBU UN IEKĻAUSĀNOS EIROPAS TIRGŪ

Saruna ar Annu Sausverdi-Ellger

ON OPENNESS AND INTEGRATION INTO THE EUROPEAN MARKET

Conversation with Anna Sausverde-Ellger

Marita Batņa

Kultūras teorētiķe / Culture Theorist

1

2

(1) Anna Sausverde-Ellger (pie Andra Vītoliņa gleznām un Ligitas Ulmanes-Franchkēvičas skulptūras) / Anna Sausverde-Ellger (with paintings of Andris Vītoliņš and sculpture of Ligita Ulmane-Franchkēviča)

Foto / Photo: Werner Dupuis

(2) Würth muzeja ēka Künzelsavā / The Würth Museum building in Künzelsau

Foto / Photo: Andi Schmid

Kaspars Zariņa un Rituma Ivanova darbu uzņemšana vienā no pasaules ievērojamākām privātkolekcijām – Würth kolekcijā – rosina uzlūkot latviešu mākslas starptautiskās iespējas no gaišās puses. Galerijas ArtPromotion02 vadītāju Annu Sausverdi-Ellger dalīties pieredzē par šo notikumu, kas ir viņas darba auglis, rosināja pesimisma nots Latvijas Nacionālā mākslas muzeja direktores Māras Lāces vārdos sarunā pagājušā gada nogalē. Annas Sausverdes-Ellger skatījums devis iemeslu jaunai sarunai, tā turpinot “Studijas” diskusiju par laikmetīgās mākslas tirgus veicināšanu Latvijā.

“Studija”: Kāds bija process līdz Latvijas mākslas pārstāvībai Würth kolekcijā?

Anna Sausverde-Ellger: Jāapzinās uzdrīkstēšanās. Man tā ir pārlicība, ka mums ir ļoti laba glezniecība. Würth kolekciju veido aptuveni 12 000 darbu, kas rotē pa izstāžu vietām dažādos salikumos un tiek izīrēti citām institūcijām. Iespējas bija atkarīgas no kontaktiem – diemžēl, bet tas ir normāli. Sagatavoju apjomīgu prezentāciju par vairākiem Latvijas māksliniekiem. Sekoja pārrunas un papildinformācijas sniegšana – tas prasīja divus gadus, un, kad tie pagāja, man teica: “Jā, mēs pārkam – jo tā ir laba glezniecība!” Izvēle krita uz pieciem Kaspars Zariņa un diviem Rituma Ivanova darbiem. Pārsvārā Würth kolekcijas īpašnieks izvēlās pats – impulsīvi.

“Studija”: Latvijas mākslas veicināšana, domājams, kļūtu efektīvāka, ja katrs individuāls nopelnis šajā virzienā būtu saistāms ar koordinētu darbību, liekot lietā plašus sakarus, turklāt sasniedzot augstu līmeni. Kā to veicināt?

A.S.E.: Atgriežoties vēl pie darījuma, jāpiebilst, ka vajadzīgas zināšanas. Latvijā tiek krāta vērtīga pieredze un iespāidi, mākslas dzīve kļūst aktīvāka. Ir laba māksla un labas galerijas. Tomēr augstākā izpratnē “mākslas tirgus” neeksistē. Vēl jāpanāk pats galvenais: jāatveras. Tas nenozīmē tikai mākslas vešanu uz atsevišķiem gadatirgiem un izstādēm. Atvērsšanās Eiropas tirgum paredz to, ka, ienākot šeit citu valstu mākslai un māksliniekiem, rodas veselīga konkurence, kā arī aug ārzemju kritiķu interese. Tā informācija iziet pasaulē. Jāiedzīvojas Rietumu infrastruktūrā, no pašiem pamatiem ejot uz augšu, nostādot savā pusē galerijas un kuratorus, kuri dara “melno darbu”. Ja Latvijā parādīsies tāda struktūra kā galeriju apvienība, tad koordinēta darbība veicama uz tās bāzes – komunikācijas līmenī, bet ekonomisko darbību koordinēt nevar. Protams, vajadzīgi prestiža brīži, kas daļēji veidojas politiskā līmenī, taču ar to nepietiek.

“Studija”: Vai iesakāt vietējām galerijām sadarbības ar ārzemju partnerēm?

A.S.E.: Vispirms Latvijas galerijām jārunā citai ar citu. No savas pieredzes jāsaka – ir galerijas, ar kurām varu sadarbīties, bet pārsvārā diemžēl ne. Strādājot ar latviešu māksliniekiem Rietumeiropā, bieži izjūtu neuzticību, skaudību, absolūtu norobežošanos un vēlmi “sadalīt” māksliniekus. Tam nav nekāda pamata, jo atrodamiem brīvā tirgū, kur veidojas attiecības visos līmeņos un visos virzienos. Saistībā ar ārvalstu galerijām procesam jārit dabiski: ja kontakti “aizķeras” – jāuztur labas attiecības.

“Studija”: Pirmais Baltijas mākslas gadatirgus Viļņā varētu būt viela pārdomām, varbūt pagrieziena punkts?

It was recently reported that the artworks of Kaspars Zariņš and Ritums Ivanovs were included in one of the world’s most distinguished private collections – the Würth Collection, which encourages taking a look on the bright side as regards the prospects for Latvian art internationally. The gallery manager of Art Promotion02 Anna Sausverde-Ellger was stimulated to share the experience of this achievement – the fruit of her efforts – in response to a note of pessimism sensed in conversation late last year with Māra Lāce, the director of the Latvian National Museum of Art. Sausverde-Ellger’s view on matters was cause for another conversation, in this way continuing the discussion on the promotion of a contemporary art market in Latvia.

Studija: What was the process that led to the inclusion of Latvian artworks in the Würth Collection?

Anna Sausverde-Ellger: You have to be aware of what you can dare. For me it is the conviction about the high quality of our paintings. The Würth Collection consists of around 12 thousand pieces, which in various combinations tours among exhibition spaces and is loaned out to other institutions. The chance was provided by contacts – that is the norm. I prepared a substantial presentation on a number of Latvian artists. Negotiations and requests for further information followed. That took two years, and then I was told: “Yes, we’re buying, because it’s good painting!” The choice fell on five works by Kaspars Zariņš and two works by Ritums Ivanovs. Mostly, the owner of the Würth Collection selects the works himself – impulsively.

Studija: Promotion of Latvian art would, presumably, become more effective if each single contribution in this direction would be part of a concerted action, making use of a wide network of contacts and reaching a high level. How can this be encouraged?

A.S.E.: Returning to this particular deal, I should add that knowledge is also vital. Valuable experience and impressions are being accrued in Latvia, art life is becoming more vibrant. There is good art and there are good galleries. However at the highest level an “art market” as such does not exist in Latvia. The main task is yet to be achieved: it must open up. That does not mean solely taking art to fairs and shows. Being open to the European market means that with art and artists coming in from other countries healthy competition is encouraged; interest on the part of foreign critics grows as well. Then the word gets around. You have to penetrate the infrastructure of the West, starting from the very roots and growing upwards, getting galleries and curators who do the spade work on your side. If a body such as an association of galleries were to emerge in Latvia, it could act as a platform for coordinated activity at the level of communication, but economic activity cannot be coordinated. Certainly, moments of prestige are required and these are partly formed at a political level, but that’s not enough.

Studija: Would you advise local galleries to collaborate with foreign partners?

A.S.E.: First of all, Latvian galleries need to talk to each other. From my own experience I can say that I have been able to work together with some galleries, but not with most of them, unfortunately. When working with

A.S.E.: Jāatzīst – ir labi, ka tas notiks, bet... viela pārdomām man jau ir radusies kā dalībnieci darba pieredzē ar galveno kuratori profesori Ramintu Jurenaiti. Gadatirgum profesore piemēro vēstījumu, kādu sniedza lietuviešu laikmetīgās mākslas izstāde Latvijas Nacionālā mākslas muzeja izstāžu zālē “Arsenāls” (“Viļņas mākslas aina pēc 2000”, 05.12.2008.–18.01.2009., kuratore Dr. Raminta Jurenaite – M. B.): “Mēs esam moderni, mēs esam tādi kā jūs.” Taču gadatirgos programmas veido pašas galerijas. Neslēpšu, ka, manuprāt, Latvijā ir spēcīgākā glezniecība Baltijā. Tādēļ, ņemot vērā, ka Rīgā bija nobriedusi ideja par gadatirgu, man zēl, ka šī iespēja nu zaudēta, ja Viļņas gadatirgus noritēs regulāri. Jebkurā gadījumā – cerams, ka pieredze rosinās Latvijas galerijas atvērtībai, pārmaiņām skarot arī attiecības starp galeristiem un māksliniekiem. Tām jābūt ļoti skaidrām un cieņpilnām, jo galerists kalpo mākslai, nevis otrādi.

“Studija”: Glezniecība nav pateicīgāka lauks ievēribas gušanai pasaulē, drīzāk to var teikt par jaunajiem medijiem un publiskās mākslas projektiem.

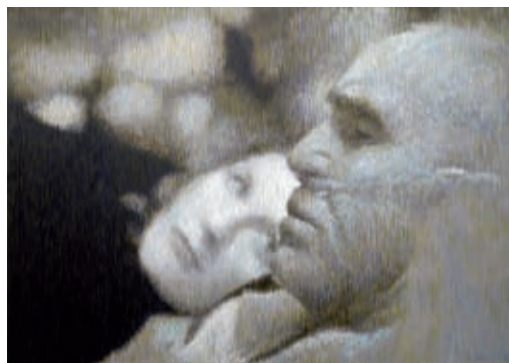
Latvian artists in Western Europe I often feel distrust, envy, absolute disassociation and a wish to “categorise” artists. There is no point acting like this because it’s a free market, where relationships develop at all levels and in all directions. As regards foreign galleries, the process should take place naturally: through contacts and good relationships.

Studija: Could the first Baltic art fair in Vilnius provide food for thought, or even be a turning point?

A.S.E.: I must admit – it’s good that it’s happening, but...having worked together with the curator Prof. Raminta Jurenaitė already I have had food for thought. The professor is assigning to the fair the same message which was conveyed by the Lithuanian contemporary art exhibition at the Arsenāls Hall of the Latvian National Museum of Art [Vilnius Art Scene After 2000, 05.12.2008–18.01.2009, curator Dr. Raminta Jurenaitė]: “We are modern, we are just like you”. In art fairs the programmes, however, are set by the galleries themselves. I won’t hide my opinion that the highest level of painting in the Baltic

Kaspars Zariņš
Svarīgs notikums jeb Veneras dzimšana / Important Event or the Birth of Venus 2007

Würth kolekcija / Würth collection

Rīdums Ivanovs. Kopā. No sērijas “Sapņotāji” / Together (From the series *The Dreamers*). 2007–2008

Würth kolekcija / Würth collection

A.S.–E.: Manuprāt, ir jāpaliek pašiem un nevajag valkāt svešas maskas. 90. gadu sākumā Latvijā tika izmēģināti visi virzieni – tas bija neizbēgami un labi. Kad putas noplaka, mākslinieki izkristalizēja sev nozīmīgo. Šeit pastāv tāda radošā enerģija, kādas Rietumos nav, – joprojām tā ir mūsu vienreizējā priekšrocība. Atzīmēšu, ka šis potenciāls balstās uz skolu. Manuprāt, tas jāsaudzē. Latvijas mākslas dzīvei ir savs process, kam jāļauj risināties.

Jā, “zvaigžņu” mums nav. Bet tās tiek “taisītas”, un ceļi ir dažādi. Tas, ka mūsu māksla atrodas *Würth* kolekcijā, dod impulsu virzīties pa vienu no šiem ceļiem. Mākslinieku un Latvijas vārds nokļūs sistematizācijas katalogos. Šī informācija tiek izplatīta muzeju līmeņos. *Würth* kolekcijai ir jaunieguvumu skates. Cilvēki sāks uzvert mūsu mākslu ar šīs kolekcijas starpniecību. Kā uzrunāt Eiropu ar Latvijas mākslu? Viena no iespējām ir glezniecība, kas izriet no spēcīgas tradīcijas. Tāda ir Rietumu cilvēku domāšana – viņi redz saikni, ar kuru pamatojam, ka mums ir nopietna māksla. Mums jāatgādina, ka esam bijuši daļa no Eiropas mākslas skatuves, un uzdevums ir to atjaunot. Paraudzīsimies uz piemēriem: Elīna Garanča un Mariss Jansons ir personības, kuras dievina, un Eiropas kultūras dzīvē viņi ir pilnīgi nepieciešami. Ikdienas atvērtība un dialogs nes augļus. Protams, es saprotu arī to, ka man ir vieglāk, jo strādāju Vācijā. No Latvijas iekļauties Eiropas tirgū ir grūtāk.

“Studija”: Lūdzu, raksturojiet jūsu galerijas *ArtPromotion02* darbību!

A.S.–E.: Darbība saistīta ar Latvijas māksliniekiem. 80. gadu beigās man bija izdevība būt vienai no tiem, kas, izmantojot pirmās oficiālās iespējas, devās ar mūsu mākslu ārpus Latvijas robežām. Galerija *ArtPromotion02* reģistrēta Vācijā un ir Vācijas galeriju apvienības biedre. Tās darbība norisinās vairākās plāksnēs. Galerijā rīkoju izstādes – tas ir minimums, jo veicu plašākus projektus. Notikumus, kas saistīti ar Latvijas kultūras reprezentēšanu, papildīnu ar izstādēm, piedalos mākslas gadatirgos Vācijā, Šveicē, Austrijā. Ir projekti lielpilsētās: pašreiz rit sarunas par iespējamiem projektiem Minhenē un Darmštātē. Minhenes projekts visticamāk būs divpusējs. Padomā arī viena no Reinas piliim. Iespējas ir ļoti dažādas – tā izpaužas brīvais tirgus. ●

states is to be found in Latvia. So, taking into account that the idea of an art fair had reached a fairly advanced stage in Riga, I regret that it is now a missed opportunity – if the fair in Vilnius is to take place on a regular basis. In any case, I hope that the experience will motivate Latvian galleries towards openness, that these changes will also affect relationships between gallerists and artists. These relationships must be clear cut and based on mutual respect, because the person who runs a gallery is a servant to art, and not the other way round.

Studija: Painting is not the most fertile field for acquiring global recognition, but rather it’s the new media and public art projects.

A.S.–E.: In my view, you should stay true to yourself instead of putting on a foreign mask. At the beginning of the 1990s in Latvia everything was tried out – that was inevitable and good. And when the froth settled down, the artists gleaned what was most meaningful to them. There is a creative energy here which has no parallel in the West, and this is our unique and lasting advantage. I must say that the potential is based on the quality of the schooling, and I believe that this should be protected. The art life of Latvia has its own development, which should be allowed to unfold. Yes, we don’t have any stars. But stars are created, and this happens in various ways. The fact that our art is in the *Würth* Collection gives impetus to pursue one of these ways. The names of the artists and the name of Latvia will appear in important catalogues. This information will be distributed among museums. Shows are held for new acquisitions of the *Würth* Collection. Through this collection people will begin to recognize our art. How to address Europe with Latvian art? One of the possibilities is painting, which has a strong tradition in our country. That’s the way Western people think: they see the connection to the basis validating the quality of our art. We have to remind that we once were a part of Europe’s art scene, and our task is to re-establish that. Take a look at the examples: the mezzo-soprano Elīna Garanča and the conductor Mariss Jansons are personalities who are universally adored, and they are integral to European cultural life. Openness and dialogue in everyday life will yield results. Of course I do understand that it is easier for me because I work in Germany; it is much more difficult to access the European market from here.

Studija: Please characterise what your gallery ArtPromotion02 does.

A.S.–E.: Activities are mostly to do with Latvian artists. In late 1980s I had the chance to be among those who used the first official channels to take Latvian art across borders. *ArtPromotion02* is a registered gallery in Germany and a member of the Association of German Galleries. Gallery activities take place in a number of spheres. I organise exhibitions at the gallery – this is the minimum, because I also take on larger projects. In addition to events promoting Latvian culture I hold exhibitions, I go to art fairs in Germany, Switzerland, and Austria. There are also projects in cities: at the moment discussions are under way for possible projects in Munich and Darmstadt. The Munich project is likely to be in both directions. One of the castles in the Rhineland is also in our sights. The opportunities are many and varied: that’s how a free market environment works. ●